

לשעת הכושר במשק גבעתי השלושה, בקירי בת העיר. בני הישיבות סרקו את הארץ כולה ולא מצאוהו. כשנגרעו הרוחות חזר אידלמן במפתיע ואפשר את בחירת רשיש כראש העיר.

מאז מובטחת לו כהונת סגן-ראש העיר במשכורת מכובדת, פרט לשלטון כמעט מוחלט בהעדה לחלוקת רשיונות לקיסוסים ובחלת ועדות בעלות השפעה אחרות. זאת — פרט לטובת הגאון שהוענקה למרכז מפ" לגתו, פועלי אגודת ישראל.

קנוניאק בתראימבי. בעקבותיהם של אידלמן וכלותר הלך גם עסקן דתי שלישי: נציגה של אגודת ישראל במועצת עירית תל-אביב, הרב יהודה אברמוביץ. כל עוד לא נזקק חיים לבנון, איש הצ"כ, לקולו המכריע הדתי אדום-הזקן, והרוב שלו היה מובטח בלא-רהי, היה אברמוביץ שותף לקואליציה השלטת. כל אותו זמן היה אכול קונאה כלפי חברו, איש המפד"ל אב" ראה בו,א, שהיה סגן-ראש העיר בשכר.

לאחר הבחירות האחרונות, ב-1959, מיהר אברמוביץ לסכם את התוצאות. הסיכום היה קל ובהיר: הוא הוכיח כי מפא"י תוכל ל" הוציא את הציונים-הכלליים מהנהלת עיריית תל-אביב, אם רק יעבור אליה נציג אחד של הקואליציה היוצאת. הוא החליט לפעול בטרם יקדימו אחר. בשעות הצהריים הש" תחף בהתייעצות הקואליציה שכונסה על ידי ראש העיר חיים לבנון; בערב הרים אברמוביץ קונית של קנוניאק מול הכנסת שהרים מוכיר מפא"י במחוז תל-אביב, חי"כ וינה כסה. את הקונוניאק מול לכונות בני ימין מינץ המנוח, בחדר-עבודתו.

הוחלט לשמור על המיצע בסודיות. כי מרכזי נמיר לא רצה לעלות על כס ראשות העיר של תל-אביב באמצעות סולם כלתי ריסטן בגלוי הוסיפה מפא"י לנהל משא ומתן עם הפרוגרסיבים ועם הפועל המזרחי. אולם כאשר העמידו הללו תנאים קשים, נשלף נגדם הסכם-קונוניאק עם אברמוביץ. העמדות של שתי המפלגות, שנאו תחילה אתו, התפוררו ביררה. אברהם בויר מיהר לבית אברמוביץ, התחנן לפניו שיצור קשר בינו לבין מפא"י. בהזדמנות זו הציע עצמו אברמוביץ בפניו כמיועד לתפקיד סגן ראש עיריית תל-אביב. הוא מוסיף לכהן ב" תפקיד זה עד היום, אם כי מעמדו החליש, מאז הצטרפו הליברלים לקואליציה העירונית והפחיתו את ערך קולו של אברמוביץ.

מכירה מבית-שאן עד עכו. מה ש" עשה אברמוביץ האגודאי בתל-אביב, עשה ראובן רביע, נציג עדת הבבלים, במועצת עיריית ירושלים. רביע עמד להופיע כמועמד ריאלי ברשימת הדתיים-לאומיים. רק מטעמים טכסיים, כדי למשוך קולות, הופיע ברשימה עצמאית, שכל הוצאותיה מומנו על-ידי המפד"ל. נקבע הסכם, כתוב וחתום, כי מיד לאחר הבחירות יצטרף רביע לסייע המפד"ל בעיריה.

אך בעוד הדתיים-הלאומיים עומדים במע" רכה של משאומתן קשה עם מרכזי איש שלום המפא"י, על הרכבת ההנהלה הקוא ליציונית של עיריית ירושלים, הצליח איש שלום להבטיח רוב לעצמו באמצעות קולו הבודד של ראובן רביע. לעדת-הבבלים ניתנו הבטחות בשפע, ורביע שכה תוכנו של ה" הסכם שבינו לבין מממניו הדתיים. גם הפעם נאלצו הדתיים-לאומיים להימכר בול הזול, לאחר שהתברר כי קולותיהם שוב אינם של מפא"י.

היו עוד מקרים של כלנתרונים במקומות שונים בארץ: בית-שאן, כפר ירוחם, אופ" קים ועכו. אך דבר אחד ברור: אין הכלני תריום תופעה המאיינת דווקא את עסקני ישראל השניה. להיפך: המיקרים הבודדים והחמורים ביותר של תופעה זו היו דווקא גלח עסקנים ותיקים ומנוסים, שאמצעי הפיתוי כלפיהם אינם כה קלים כמו כלפי עולה חדש ובתי-מסודר.

קו אופייני נוסף: זכות-היוצרים לכלני חריום — החל באידלמן וכלה בפליישר, שייכת עד כה רק לעסקנים חובשי-כיפות. כמעט בכל מיקרה של כלנתריום היו מקור" בים אלמנטים אחרים, בצורת שבועות ו" חרמות, שהיו חלק בלתי-נפרד מהפרסואר. אישורו דתי, שנחבש השבוע להגיב על עובדה זו, אמר: "כלל עתיק הוא — לא עכברא גנבי, אלא חורא גנבי"; גם כאן האשמה תלויה יותר בקונה מאשר בנמכ" רים".

הקונה, בכל מיקרי הכלנתריום עד היום: מפא"י, שאיננה מסוגלת להשלים עם היותה אוסוויציה בשום מקום.

אנאטומיה של קנוניה מפלגתית - מפי האיש שביצע אותה בעיריית באר-שבע

כניתי למפא"י

תי לאשר. אבל אמרו לי: אם לא אחתום — זה יביא לפירוק הקואליציה. והמפלגה שלי לא רצתה שהקואליציה תתפרק. הרבה יר" תר חשוב מה שנעשה אופון כל-ארצי, אמרו לי בתל-אביב, "מכל הדברים הקטנים בכאר-שבע". או חתמתי, בניגוד למצפוני. אגב, ראש העיר עצמו אמר לי יותר מ פעם אחת: "פליישר, אם אתה רוצה איזה מיגרש — אל תתבייש. בחר לך מיגרש שמעינין אותך".

עכשיו אומרים שקיבלתי שלמונים. שמע" תי שבעיר מדברים על 50 או 60 אלף ל" רות. אני רוצה לומר לכם, אילו באמת רציתי לעשות כסף, הייתי דואג לעצמי לכמה מיגרשים, וזה היה מכניס לי רבבות לירות. כי העיר מתפתחת, והמחירים עולים כל הזמן. דוגם אדמה, במקום טוב בעיר החושה, שחה 30 אלף לירות בקלות. אם יש המלצה מהעיריה, אפשר לקנות בזול.

את המלצת העיריה נותנים לפי שיקולים לעצם העיניין. גם רושמים כל החלטה ב" פרוטוקול, שלא יהיו בעיות. בקואליציה של מר טוביהו, בין 1959 ל-1961, הייתי יושב-ראש ועדת המיגרשים, וניהלתי פר" סוקול מלא. מה היה קודם? אני מניח ש" היה פרוטוקול. בחדאי, גם מר טוביהו חילק אדמות. אני לא יודע למי. לא הייתי אז חבר הוועדה. אני בטוח שהיו פרוטוקולים. אני בעצמי לא ראיתי אותם. לא התעניינתי אם יש. אבל אני מניח שהיו.

★ ★ ★

סוחר — אחריכך עסקן

נכסף לזה, היו כל מיני בעיות קטנות שהטרידו אותי. הייתי סגן-ראש העיר ללא-שכר. אבל יותר מחמישים אחוז של הזמן שלי היה הולך על ענייני העיריה. החוקתי את תיק הרשיונות, התברואה וה" נקיון, ואנשים היו באים לפעמים אלי ה" ביתה ב"11 בלילה.

יש לי חנות רהיטים, ואני חייב לדאוג לפרנסתי. החלטתי שאני לא רוצה ולא יכול לתת מזומני ללא תמורה. כי לא היתה

הדתית, וגם את ראשות חברת-הפיתוח. מפ"ם טענה שהוסכם רק על המועצה הד" תית, וכי על החברה לפיתוח יש עוד לדבר, ולכן הם רוצים מועמד משלהם. עד היום לא הגיעו לעמק השחה, ואין מנהל לחברה החשובה הזו.

החלק הראשון של ההסכם הסודי יצא לפועל. מוכיר המפד"ל בבאר-שבע מונה כ" ראש המועצה הדתית. הוא ניגש להפוך את המועצה הדתית, על כל התקציבים והמיש" רות שלה, לסניף של מפלגתו. בעצם, אני כאוש דתי, הייתי צריך לשמוח שהתפקיד הזה נמסר לידי איש דתי. מה איכפת לי אם זה דתקא מתוך הסכם עם מפלגה שמאלית, אנטי-קריקלית? אבל זה לא היה מעשה לטובת הדת.

מאת

אברהם פליישר

זאת היתה קנוניה של שמור לי ואשמור לך. בראש וראשונה הלכו פה למצוא הסדר ליהודי מסויים, שיקבל מאחורי של סגן" ראש-עיר, פלוס עשרים אחוז — ויעבוד הרבה פחות. כל דאגת המפד"ל היתה ל" אנשי שלומם.

★ ★ ★

חלוקת המיגרשים

יתרה עוד איזה שערוריה שפגעה בי. וזאת היתה שערוריית המיגרשים. בעיריה יש ועדת מיגרשים, מוכרכת מזרזי, שמואל פרנקל מהמפד"ל, ואני העיריה עצמה אינה מוכרת מיגרשים. מיגרשים פרטיים בבאר-שבע — אין. הם כולם של מקרקעי-ישראל. מי שרצה מיגרש — בשביל מיפעל, או שיכון, או בית — היה פונה לעיריה, וזו היתה מחליטה אם להמליץ בפני מקרקעי ישראל על מכירת הקרקע או לא. ונהה, היו שני מקרים שדווקא חברי ה" הל" העיריה ביקשו מיגרשים. אני לא רצ"י

סיפור מתחיל ביומה הראשון של הקואליציה של מר זרזי. נציגי המפ" לגות האחרות — מפ"ם, חרות והדתיים-לאומיים — כבר הספיקו לחתום על הסכם כ" להפלת השלטון של מפא"י. אבל אני לא רציתי לחתום. אמרתי שכל העסק הזה לא מוצא חן בעיני. אני מכיר את מר זרזי — הוא יהודי נחמד, שקט, מאוד מנומס. אבל זה לא מספיק בשביל לנהל עיר, שצריכה להתפתח תוך עשר שנים, עד שתהיה העיר השלישית במדינה.

טוביהו הוכיח את עצמו. הוא ידע לה" פוך כפר ערבי קטן לעיר גדולה. לכן לא רציתי להצטרף לקואליציה נגדו. אבל ה" מפלגה לחצה עלי. אמרו לי שיש שיקולים כל-ארציים. שצריכים להוכיח שאפשר לה"

קים קואליציה בלי מפא"י. איימו שאם לא אחתום על ההסכם — ישמיצו אותי ככלני תריס"!

בסוף לא היתה לי ברירה. נכנעתי. ממש הייתי אנוס. עשר דקות בלבד לפני ישיבת-ההדחה — חתמתי.

התנחמתי בכך, שהמפלגה הבטיחה לנו הדרכה וייעוץ, כדי שהקואליציה הזאת תש" תלט על העניינים. חשבתי, למשל, שחיים לבנון, שהיה ראש עיריית תל-אביב, יבוא ויודיך אותנו איך לנהל עיר. כי זרזי אין לו ידע כזה. אבל זה לא יצא לפועל.

הבטיחו לי גם, שיהיה חבר-כנסת צמוד, שיטפל בבעיות השוטפות שלנו. ככה זה נהוג בכל מפלגה, שתבר-כנסת אחד מוצמד לאזור מסויים. הבטיחו לי שבשבילנו יש יהיה משה קול. אבל הוא כל הזמן היה מצונן, או שלא הרגיש טוב — ולא הופיע. לומר את האמת: הרגשתי כמו חייל ש" מפקדיו נתנו לו רובה והכניסו אותו למיש" לט, אמרו לו: סומך עלינו, אנחנו לצידך — והסקירו אותו.

★ ★ ★

מנצלים את הדת

ה עדיין לא היה הכל. גיליתי שבין השותפים שלי לקואליציה החדשה היו קיימים הסכמים סודיים, שאני לא ידעתי עליהם בכלל. שאלתי את זרזי איך זה מעלימים משותף סודות, ועושים הסכמים מאחורי גבו? אז הוא ענה לי, שאני לא ידעתי על ההסכמים האלה כי הצטרפתי להסכם רק ברגע האחרון, אחרי שהם כבר גמרו את הכל.

מה היו ההסכמים הסודיים? הם נגעו לשני מוסדות חשובים מאוד בעיר, שכל אחד מהם חולש על תקציב עצום. על אני שים, מישרות וכספים. האחד הוא המועצה הדתית, הממונה על דברים כמו השגחה על כשרות, תברא-קדישא, מינוי רבנים, שוח" טים וכל מיני דברים כאלה. המוסד השני הוא הזברה לפיתוח באר-שבע.

זאת חברה השייכת לעיריה, והיא צריכה לבצע הרבה תוכניות פיתוח חשובות מאוד. לחברה הזאת יש רכוש עצום, כי במיבצע סיני, כאשר כבשנו את עזה, מצאנו שם את ספרי הסאבו של באר-שבע מימי המנדט. מה שהיה שייך לאנשים פרטיים, לקח מיני ה"ל-מקרקעי-מדינה. אבל מה שהיה שייך לעיריית באר-שבע הערבית — העבירו ל" עיריה החדשה. זה רכוש גדול מאוד, הנותן הרבה אפשרויות לפיתוח העיר.

ההסכם הסודי, בין מפ"ם למפד"ל, היה פשוט מאוד על חלוקת השלל הזה, כמו שאומרים. כשהתפרקה הקואליציה של טוב" יהו, גאלץ מנהל החברה-לפיתוח להתפטר. גניהול נמסר לידי ממלא-מקום זמני, עד שיתמנה מנהל חדש. ונהה, באחת מישיבות מועצת העיריה, שאלו נציגי מפא"י ואחדות העבודה מה יהיה עם החברה הזאת. מפ"ם הודיעה שיש לה מועמד משלה, והיא הביא אותו בקרוב לאישור הנהלת העיריה. אז קרא טוביהו: "איזה מועמד יכול להיות לכם? הרי יש לכם הסכם סודי עם הדתיים שהם מקבלים את ראשות החברה!"

התחילו צעקות וסקנדלים, ומתוך זה נודע לי על ההסכם הסודי. לדברי הדתיים, ה" טיחה להם מפ"ם גם את ראשות המועצה"

פליישר בביתו

אחרי שחתם על ההסכם עם מרכז מפא"י, הוא נראה מרוצה מאד מעצמו ובטוח שצעדו היה נכון. במשך כמה ימים הפקידה המשטרה שמירה על פליישר ועל ביתו, לאחר שהתלונן כי אנשים איימו עליו.